

ŚLĄSKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
W CZĘSTOCHOWIE, ISO 9001:2000

42-200 Częstochowa, ul. Ks. Kard. S. Wyszyńskiego 70/126

☎ 34 377 01 00, 34 377 01 01; fax 34 362 04 89

e-mail: sodr@odr.net.pl, www.czwa.odr.net.pl

Oddział w Bielsku-Białej

43-300 Bielsko-Biała, ul. Gen. M. Boruty Spiechowicza 24

☎ 33 814 45 41, 33 827 34 40; fax 33 814 45 27

e-mail: Bielsko@odr.net.pl

Oddział w Mikołowie

43-190 Mikołów; ul. Gliwicka 85

☎ 32 325 01 40, 32 325 01 50; fax 32 325 01 44

e-mail: Mikolow@odr.net.pl

Działy:

Ekonomiki, Częstochowa

☎ 34 377 01 10

Metodyki, Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw
Częstochowa

☎ 34 377 01 14

Przedsiębiorczości, Wiejskiego Gospodarstwa
Domowego i Agroturystyki, Częstochowa

☎ 34 377 01 09

Systemów Produkcji Rolnej, Standardów

Jakościowych i Doświadczalnictwa, Mikołów

☎ 32 325 01 56

Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego

w Będzinie

42-500 Będzin, ul. Małachowskiego 22, ☎ 32 267 74 35

e-mail: PZDR.Bedzin@odr.net.pl

w Bielsku-Białej

43-300 Bielsko-Biała, ul. Gen. M. Boruty Spiechowicza 24

☎ 33 814 93 48, e-mail: PZDR.Bielsko@odr.net.pl

w Bieruniu - Lędzinach

43-155 Bieruń ul. Turystyczna 1

☎ 32 326 70 95, e-mail: PZDR.Bierun@odr.net.pl

Cieszynie

43-400 Cieszyn, ul. Kraszewskiego 13, ☎ 33 852 08 94

e-mail: PZDR.Cieszyn@odr.net.pl

w Częstochowie

42-200 Częstochowa, ul. Radomska 2, ☎ 34 362 72 54

e-mail: PZDR.Czestochowa@odr.net.pl

w Gliwicach

44-100 Gliwice, ul. Zygmunta Starego 17, ☎ 32 231 08 24

e-mail: PZDR.Gliwice@odr.net.pl

w Kłobucku

42-100 Kłobuck, ul. Okólna 3, ☎ 34 310 01 00

e-mail: PZDR.Klobuck@odr.net.pl

w Lublińcu

42-700 Lubliniec, Pl. Konrada Mańki 10, ☎ 34 351 30 20

e-mail: PZDR.Lubliniec@odr.net.pl

w Mikołowie

43-190 Mikołów, ul. Gliwicka 85, ☎ 32 325 01 51

e-mail: PZDR.Mikolow@odr.net.pl

w Myszkowie

42-300 Myszków, ul. Pułaskiego 6, ☎ 34 313 71 60-2

e-mail: PZDR.Myszkow@odr.net.pl

w Pszczynie

43-200 Pszczyna, ul. Kopernika 14, ☎ 32 210 33 28

e-mail: PZDR.Pszczyna@odr.net.pl

w Raciborzu

47-400 Racibórz, ul. Ludwika 4, ☎ 32 415 26 10

e-mail: PZDR.Raciborz@odr.net.pl

w Rybniku

44-200 Rybnik, ul. J. F. Białych 7, ☎ 32 423 77 71

e-mail: PZDR.Rybnik@odr.net.pl

w Tarnowskich Górach z siedz. w Nakle Śląskim

42-620 Nakło Śląskie, ul. G. Morcinka 9 a, ☎ 32 285 18 47

e-mail: PZDR.Tarnowskiegory@odr.net.pl

w Wodzisławiu

44-300 Wodzisław, ul. Kubsza 28 c, ☎ 32 455 17 06

e-mail: PZDR.Wodzislaw@odr.net.pl

w Zawierciu

42-400 Zawiercie, ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 95

☎ 32 672 87 43, 671 68 26

e-mail: PZDR.Zawiercie@odr.net.pl

w Żywcu

34-300 Żywiec, ul. Batorego 16 (budynek KRUS), ☎ 515 275 903...7

e-mail: PZDR.Zywiec@odr.net.pl

W NUMERZE

Z ŻYCIA ŚODR

Dni Otwartych Drzwi 2012.....	3
XVI Redyk w Korbielowie.....	5
Uroczysta Gala Finału Konkursu „Regionalny Mistrz Wiedzy Rolniczej 2012”.....	6
Wojewódzka Konferencja Pszczelarska.....	7

SPECJALIŚCI RADZA

Lista zalecanych odmian do uprawy w woj. śląskim na 2012 r.....	8
Uprawa facelii błękitnej.....	12
Uwaga Rolnicy! Zmiana kształcenia zawodowego dla beneficjentów programu PROW 2007-2013.....	13
Grożne szkodniki zbóż.....	14
Zima sprawdziła polową odporność odmian pszenicy ozimej, ale nie wszędzie.....	15
Powiatowy lekarz weterynarii w Będzinie przypomina rolnikom.....	17

ŚRODOWISKO W KTÓRYM ŻYJEMY

Szkolenia nt. odnawialnych źródeł energii.....	18
NOTOWANIA	20

SYGNAŁY

Dąbrowskie Seminarium Pszczelarskie.....	23
Konkurs „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne” Etapy re- gionalne.....	24
Finałiści konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne 2012” z woj. śląskiego.....	25
Wstępnie uznane grupy producentów owoców i warzyw w woj. śląskim.....	26
Prezentujemy zespół folklorystyczny Marzanki z Ornon- towic.....	28
Konkurs fotograficzny.....	28
Mieszanie owiec w Ciężynie Górnej.....	29
Otwarcie przychodni dla zwierząt w Orzeszu.....	30
Rolnicy! Zgłaszajcie szkody spowodowane siłą wyższą do ARIMR.....	30
Opolagra.....	31

KWITNĄCE BALKONY I TARASY..... 33

KĄCIK GOSPODYNI

Przysmaki z owoców lata.....	35
Rośliny kontra uciążliwe insekty.....	37
Letnie i jesienne dzielenie bylin.....	38

Przyjmujemy do druku

**REKLAMY, OGŁOSZENIA, ARTYKUŁY
SPONSOROWANE - zgodnie z cennikiem.**

***Drobne ogłoszenia rolników zamieszczamy bezpłatnie.
PRENUMERATĘ można zamówić bezpośrednio w
redakcji lub u doradców.***

***Redakcja nie odpowiada za treść reklam, ogłoszeń
i artykułów sponsorowanych. Redakcja zastrzega
sobie prawo do dokonywania skrótów
i przetwarzania materiałów prasowych.***

ADRES WYDAWCY I REDAKCJI

ŚLĄSKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
ODDZIAŁ W MIKOŁOWIE

ul. Gliwicka 85, 43-190 Mikołów, skr. poczt. 85

☎ 32 325 01 41, 32 325 01 57

e-mail: M.Hankiewicz@odr.net.pl; B.Pieter@odr.net.pl

REDAKCJA

Maurycy Hankiewicz – redaktor naczelny, Barbara Gąsiorowska

Skład komputerowy: Bernadeta Pieter, Karina Kwaśniewska

Fot. na okładce – K. Kwaśniewska

ŚODR, nr 12/2012

UPRAWA FACELII BŁĘKITNEJ

Facelia błękitna (*Phacelia tanacetifolia*) jest rośliną jednoroczną dorastającą do wysokości 80-90 cm, o wzniesionej szorstko owłosionej łodydze i niebiesko-fioletowych kwiatach. Wschodzi po 7-8 dniach od siewu, zakwita po ok. 50 dniach i kwitnie przez 5-6 tygodni. Jest rośliną obcopylną, zapylaną głównie przez pszczoły. Okres wegetacji trwa około 90-100 dni. Ponieważ ma krótki okres wegetacji, można ją siać w różnych terminach - może być uprawiana na nasiona, na zielonkę i w poplonach na nawóz zielony; w siewie czystym i w mieszankach, np. z gorczycą, seradela, łubinem, wyką, oraz jako roślinę miododajną - jedną z najlepszych roślin pożytkowych dla pszczół.

Jest również bardzo cenną rośliną w płodozmianie ze względu na:

- działanie fitosanitarne – ogranicza występowanie w glebie patogenów chorób podstawy źdźbła zbóż, parcha zwykłego, czarnej nóżki i rizoktoniozy w ziemniakach oraz niektórych szkodników np. mątwika,
- działanie fitomelioracyjne – poprawia strukturę i warunki wodno-powietrzne w glebie,
- posiada zdolność pobierania składników pokarmowych z głębszych warstw gleby,
- szybki wzrost – zagłuszanie wschodzących siewek chwastów i ochrona gleby przed nadmiernym wyparowaniem z niej wilgoci,
- duże ilości materii organicznej do gleby.

Facelia nie ma wysokich wymagań odnośnie klimatu i gleby, choć lepsze efekty daje uprawa na lżejszych glebach, bez skłonności do podmakania. Nie jest wymagająca co do przedplonu. Najlepszym przedplonem dla facelii są okopowe na oborniku, a na glebach dobrych – zboża, ale można ją uprawiać na gorszych stanowiskach, nawet z niedoborem wilgoci. Może być uprawiana na glebach piaszczystych i żwirowych, ale nie silnie zakwaszonych. Minimalne pH gleby powinno wynosić 6,0. Facelia uprawiana na nasiona wymaga czystych stanowisk, nie zachwaszczonych komosą, tobołkiem, rdestami i szczawiami. Jest dobrym przedplonem dla wszystkich roślin, m.in. zbóż, buraków, ziemniaków. Nie ma również specjalnych wymagań klimatycznych, ale rośnie lepiej w latach ciepłych i niezbyt mokrych. Jest odporna na przymrozki - zniesie nawet krótkotrwałe ochłodzenie do -9°C.

Optymalny termin siewu facelii w uprawie na nasiona przypada na III dekadę marca do I dekady kwietnia, ale można jeszcze zebrać nasiona z plantacji zasianej na początku czerwca. Nasiona najlepiej wysiewać siewnikiem w rzędy w rozstawie 20-25 cm na głębokość 1-2 cm. Na glebach urodzajnych wystarczy wtedy 5-8 kg nasion/ha, a na słabszych 10-12 kg/ha.

Facelię można również wysiewać rzutowo - ręcznie lub rozsiewaczem nawozów, wówczas ilość wysiewu należy zwiększyć do ok. 20 kg/ha.

Bardzo ważne jest przykrycie nasion po siewie, ponieważ na świetle kiełkują bardzo źle. Po zasiewie należy pole płytko zabronować lekką broną. Jeżeli facelia wszędzie za gęsto, należy ją przerzedzić bronowaniem - po wschodach, gdy rośliny mają 2-3 liście.

W uprawie na zielonkę czystym siewie wysiewamy około 15 kg nasion (gęstszy siew powoduje mniejsze owłosienie roślin), lub w mieszankach:

- facelia + łubin (3 kg + 80 kg)
- facelia + wyka ozima (4 kg + 40 kg)
- facelia + seradela (3 kg + 30 kg) może być użytkowana dwukośnie, gdyż facelia stanowi główną część pierwszego pokosu, a wolno rosnąca seradela daje drugi pokos.

Na zielony nawóz można ją wysiewać w każdym terminie po zebranych przedplonie, najpóźniej do końca sierpnia. Najczęściej wysiewa się facelię w mieszance z gorczycą, wówczas na 1 hektar wysiewa się 6-7 kg facelii i do 10 kg gorczycy.

Glebę pod wysiew facelii należy przygotować tak, jak pod inne uprawy. Powinna być niezbyt głęboko uprawiona i wolna od chwastów. Wiosną wykonać należy kolejno: włókowanie, kultywatorowanie, bronowanie lub zastosować agregat uprawowy.

Facelia ma małe wymagania nawozowe. Dawka nawozów mineralnych jest uzależniona od zasobności gleby i przedplonu. Na glebach średnich i słabszych zalecane jest przedsiewne stosowanie 40-60 kg fosforu, 60-100 kg potasu na hektar. Nawozy azotowe w dawce 50-70 kg/ha wskazane jest podzielić i wysiać co najmniej połowę przed siewem nasion, a resztę pogłównie w początkowym okresie wzrostu. Przy niedoborze azotu rośliny słabo rosną, wcześniej kwitną i szybko drewnieją. Przedawkowanie azotu powoduje wyleganie roślin, a przede wszystkim słabe kwitnienie i nektarowanie.

Zwalczanie chwastów w uprawie facelii jest utrudnione, ponieważ należy do roślin wrażliwych na większość stosowanych środków zwalczających chwasty dwuliścienne, których selektywność w dużej mierze uzależniona jest od warunków glebowo-klimatycznych. Jest jednak one konieczne w uprawie facelii na nasiona.

Na temat możliwości zwalczania chwastów w uprawie facelii nie ma wielu doniesień naukowych. Nie ma obecnie w Polsce żadnych zarejestrowanych preparatów do odchwaszczania facelii. W latach 2005-2006 w Instytucie Ochrony Roślin w Połowej Stacji Doświadczalnej w Winnej Górze przeprowadzono połowe badania, w których oceniano przydatność wybranych herbicydów w uprawie facelii błękitnej odmiany Stala. Z przeprowadzonych obserwacji wynika, że wszystkie badane środki powodowały uszkodzenia roślin facelii, do których zaliczały się zahamowanie wzrostu oraz zmniejszenie obsady roślin. Relatywnie najmniejsze uszkodzenia rośliny uprawnej powodował Venzar 80 WP (2,9%). Na tym obiekcie odnotowano jednak najniższą skuteczność chwastobójczą w odniesieniu do chwastów dwuliściennych. Środkiem, który efektywnie zwalczał chwasty dwuliścienne i powodował jedne z niższych uszkodzeń był stosowany bezpośrednio po siewie Avalon Dyspersyjny 450 SC w dawce 1,0 l/ha.

Odchwaszczanie facelii można wykonać mechanicznie np. pobronować po wzejściu większości roślin, lub opielaczem, jeżeli jest posiana w rzędach. Pozostałe agrofagi (choroby, szkodniki) występujące na facelii nie wymagają zwalczania chemicznego.

Zbiór facelii uprawianej na nasiona nastęrcza największe trudności. Nasiona facelii bardzo łatwo się osypują i jeżeli w okresie zbiorów wystąpi dłuższy okres niepogody możemy wcale nie uzyskać nasion.

Do zbioru nasion należy przystępować już wówczas, gdy w dolnych częściach przekwitłego kwiatostanu nasiona są brunatne. Często zdarza się, że na szczytach kwitną jeszcze ostatnie kwiaty.

Dawniej na małych plantacjach koszone dojrzalą facelię kosą, sierpem i zestawiano w małe snopki. Po wyschnięciu młócono, najlepiej na płachcie wprost na polu i oczyszczano na sicie. Jest to chyba najlepsza metoda pozwalająca na jak najmniejsze straty ziaren. Na dużych plantacjach zbiór nasion przeprowadza się kombajnem. Przeciętny plon nasion wynosi 300-400 kg/ha.

Zbiór facelii uprawianej na zielonkę lub kiszonkę przeprowadzamy silosokombajnem. Facelia nie nadaje się do

produkcji siana. Na jakość zielonki z facelii negatywnie może wpłynąć jej owłosienie i tendencja do gorzknięcia po zwiędnięciu. Spasa się ją wyłącznie świeżą do rozpoczęcia kwitnienia. Do zakiszania można zastosować Inokulant (np. PIONEER 1188 w dawce 0,5 kg/tonę zielonki rozsiewając go ręcznie na przyźmie lub dozując do odpowiednich urządzeń). Plon zielonej masy w zależności od terminu siewu waha się od 20 do 35 t/ha.

Na polskiej Liście Odmian zarejestrowanych jest osiem odmian: STALA (PL; rok rejestracji: 1977); ANGELIA (DE; 1997); NATRA (PL; 1999); VETROVSKA (CZ; 1999); ABELA (PL, 2008); LISETTE (DE, 2002); ASTA (PL; 2006); ATARA (PL; 2009).

Andrzej Wieczorek
ŚODR, kierownik Działu Systemów Produkcji Rolnej, SJiD

UWAGA ROLNICY! ZMIANA KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO DLA BENEFICJENTÓW PROGRAMU PROW 2007-2013

Od 1. września 2012 roku, w związku z wejściem w życie Ustawy o zmianie systemu oświaty (DZ.U. nr 205, poz 1206 z dnia 19.08.2011 r), nastąpią zmiany w systemie kształcenia zawodowego celem uzupełnienia wykształcenia w ramach działania „Ułatwienie startu młodym rolnikom”.

Od roku szkolnego 2012/13 nie przewiduje się już naboru do szkół dla dorosłych, prowadzących kształcenie zawodowe z wyjątkiem szkół policealnych.

W miejsce likwidowanych szkół wprowadza się tzw. „**Kwalifikacyjny kurs zawodowy**”. (KKZ) może być prowadzony przez szkoły rolnicze.

Ukończenie takiego kursu uprawnia do przystąpienia do zewnętrznego egzaminu potwierdzającego nabycie danej kwalifikacji. Zdanie egzaminu oraz świadectwo ukończenia szkoły na odpowiednim poziomie wykształcenia, uprawnia do uzyskania dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.

Rolnicy posiadający **wykształcenie zasadnicze zawodowe inne niż rolnicze**, zobowiązani są do uzupełnienia wykształcenia poprzez ukończenie kwalifikacyjnego kursu zawodowego wraz ze zdaniem egzaminem potwierdzonym stosownym dyplomem.

Beneficjenci posiadający **wykształcenie na poziomie podstawowym lub gimnazjalnym**, muszą równolegle z kwalifikacyjnymi kursami zawodowymi

uzupełnić wykształcenie zasadnicze zawodowe lub średnie poprzez ukończenie liceum ogólnokształcącego dla dorosłych lub systemem eksternistycznym.

Beneficjenci posiadający **wykształcenie średnie inne niż rolnicze**, mogą uzupełnić wiedzę w szkole policealnej o specjalnościach:

- technik turystyki wiejskiej,
- technik weterynarii (o ile w gospodarstwie prowadzony jest chów / hodowla zwierząt gospodarskich).

Nauka w takiej szkole trwa 2 lata, co trzeba wziąć pod uwagę korzystając w programu wsparcia PROW.

Zasady prowadzenia egzaminów zewnętrznych nie uległy zmianie.

Informacje o typach szkół, kierunkach kształcenia oraz KKZ można uzyskać:

- w kuratorium oświaty właściwego dla danego województwa,
- w powiatach prowadzących dany typ szkół,
- bezpośrednio w szkołach rolniczych oraz na stronie internetowej ARiMR www.arimr.gov.pl

Maurycy Hankiewicz
na podstawie materiałów ARiMR